

Kapeasiemenkotilo

Smalgrynsnäcka
Vertigo angustior

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

Ahvenanmaalla rauhoitettu (ÅFS 88/2023)

EU:n lajikoodi: 1014

Luontodirektiivin laji (liite II)

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa



Luonnehdinta

Kapeasiemenkotilo on pieni maalla elävä nilviäislaji. Kuoren korkeus on 1,6–1,8 mm ja leveys 0,8–0,9 mm. Kuori on vaalean kellanruskea, munanmuotoinen ja pinta on selvästi ja säännöllisesti uurteinen sekä silkinhohtoinen. Kuori ei juurikaan kuulla läpi. Täysikasvuisten yksilöiden kuoressa on 5 selvästi pullistunutta kierrettä. Kuoren suu on sydämen muotoinen ja sen sisäpuolella on 4–6 hammasta. Suun reuna eli huuli on jossain määrin paksuuntunut ja ulospäin taipunut. Suun takana, kotilon alapuolella on voimakas niskakyhmy. Suu avautuu kuoren suun suunnasta katsottuna vasemmalle eli kotilo on vasenkierteinen. Suomessa esiintyy vain yksi toinen vasenkierteinen siemenkotilolaji, vasenkierresiemenkotilo (*Vertigo pusilla*), joka on huomattavasti yleisempi. Kapeasiemenkotilo syö oletettavasti maatuvi kasveja, sienirihmastoa ja pientä levää. Muuten lajin biologia ja elintavat tunnetaan melko huonosti.

Elinympäristö ja levinneisyys

Suomessa kapeasiemenkotiloa tavataan vain Ahvenanmaalla, lounaisaaristossa ja etelärannikolla. Esiintymiä tunnetaan kaiken kaikkiaan noin 30, uudempia vain noin 12. Kapeasiemenkotilo elää rehevien lehtometsien karikkeessa ja kasvillisuudessa, myös kosteilla rantaniityillä, kalkkivai-kutteisilla letoilla ja rehevillä kalkkikalliokedoilla. Suomessa kapeasiemenkotilo suosii etenkin reheviä lehtipuuvallaisia lehtoja, lähellä merenrantaa, rantaan ajautuneen ja kerääntyneen simpukkakuorikalkin vaikutuspiirissä. Laji esiintyy pysyvästi paikoilla, joissa maaperän pH on yli 5,5.

Nykytila ja uhkatekijät

Euroopassa ja EU:ssa laji on luokiteltu uhanalaiseksi (VU). Kapeasiemenkotilon taantumista tai uhkatekijöitä on vaikea arvioida, koska lajilla ei ole seurantaa. Esiintyminen etenkin suojelualueiden ulkopuolella on huonosti tunnettua, joten suojelun kokonaistilannetta on vaikea arvioida.

Hoitosuositukset

Kapeasiemenkotilon elinympäristöt, erityisesti niiden kosteusolot tulee säilyttää ennallaan. Lajin biologiaa ja elintapoja tulee selvittää enemmän, jotta voitaisiin arvioida lajin tarvitsemien elinympäristöjen suojelu- tai hoitotoimia. Perinnebiotooppien ennallistamisen vaikutuksia lajin elinolosuhteisiin tulisi miettiä tarkasti, jotta välttyttäisiin mahdollisilta haitoilta. Ennallistamisen tulee olla hyvin varovaista tunnettujen esiintymien läheisyydessä. Rantametsien laajamittainen puuston raivaaminen paahteisuuden lisäämiseksi, intensiivinen laidunnus ja karikkeen väheneminen saattavat heikentää lajin selviämistä. Lajia tulisi kartoittaa esiintymisalueella mahdollisten uusien esiintymien löytämiseksi.

Lähteet

- Koivunen, A., Malinen P., Ormio, H., Terhivuo, J. ja Valovirta, I. 2014. Suomen kotilot ja etanat. Opas maanilviäisten maailmaan. Hyönteistarvike TIBIALE Oy. 376 s.
- Routio, I. 2008. Kapeasiemenkotilon (*Vertigo angustior*) ja pienisiemenkotilon (*Vertigo pygmaea*) esiintymisestä ja ekologiasta Suomessa. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 20/2008. 22 s.
- Valovirta, I. 2003. The habitat and status of *Vertigo angustior*, *V. genesii*, and *V. geyeri* in Finland and nearby Russian Karelia (Gastropoda, Pulmonata: Vertiginidae). Teoksessa: Speight, M. C. D., Moorkens, E. A. & Falkner, G. (toim.). 2003. Proceedings of the Workshop on Conservation Biology of European *Vertigo* species. Helda Münchner Malakologische Mitteilungen. Band 5 Sonderheft 7. 183 s. 85–94.
- Ympäristöhallinto. 2019. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2013–2018. [Ymparisto > Raportointi 2013-2018](https://ymparisto.fi/luontodirektiivilajiesittelyt)

Kuva: Pekka Malinen, Luomus. CC-BY-SA-4.0